

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	4

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА

Семестр 4

Викладач	Найденко Вікторія Олександрівна, викладач кафедри ТІМ
E-mail	viktorianaydenko@gmail.com
Заняття	за розкладом
Консультації	екзаменаційні
Адреса	к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	050-903-30-93 (особистий номер)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є Telegram та електронна пошта. Під час звернення, студент обов'язково має вказати своє прізвище, ім'я рік навчання, академічну групу та назву дисципліни. Роботи рубіжного контролю та поточні завдання надсилаються на пошту викладача або в Telegram з обов'язковим підписом файлу та у зазначені дедлайни таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

За необхідності можлива поглиблена позааудиторна консультація (очна або у дистанційному форматі), яка відбувається за попередньою домовленістю. В кінці навчального семестру передбачена екзаменаційна консультація.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення дисципліни є засвоєння матеріалів дисципліни «Історія українського мистецтва», яка викладалась у 3 семестрі 2 року навчання.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Історія українського мистецтва. У 5-и т. / НАН України ім. М.Т. Рильського; голов. Ред. Г. Скрипник. Т. 1–5. 2001 – 2007.
2. Кравич Д.П, Овсійчук В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво: Навч. посібн.: У 3 ч. Львів: Світ, 2003 – 2005.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Основні та додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна переглянути у загальному зі студентами Telegram-чаті «Історія українського мистецтва» або на кафедрі ТІМ.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот/зошит для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет, смартфон тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word або LibreOffice.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва» є формування у студентів професійних компетентностей, спрямованих на вивчення історичного досвіду українського мистецтва, що охоплює більше двох тисячоліть, усвідомлення закономірностей і особливостей його розвитку та вміння аналізувати еволюцію на прикладі видатних історичних і сучасних взірців, що є надзвичайно актуальним в умовах нинішніх глобалізаційних процесів у світі.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: поглиблення і систематизація знань з обраного фаху; створення відчуття професійної приналежності до обраного фаху на рівні критичного аналізу досягнень українського мистецтва в контексті розвитку світової художньої культури; забезпечення необхідної теоретичної підготовки студентів до професійної діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Історія українського мистецтва» забезпечує низку компетентностей, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

Загальні (базові компетентності):	Спеціальні (фахові) компетентності:
ЗК2: Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної	ФК1: Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
ЗК3: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ФК 5: Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.
ЗК5: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	ФК8: Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.
ЗК6: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;	ФК10: Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
ЗК8: Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ФК12: Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти.
ЗК9: Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Дисципліна «Історія українського мистецтва» забезпечує низку програмних результатів навчання, відповідно до Стандартів спеціалізації 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація».

ПРО2.	Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.
ПРО5.	Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.
ПРО6.	Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.
ПРО11.	Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.
ПРО12.	Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПР13.	Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.
ПР14.	Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Основна спрямованість дисципліни визначається фаховим розумінням і усвідомленням історії українського мистецтва. Дисципліна «Історія українського мистецтва» викладається студентам першого рівня вищої освіти (бакалавріату за ОПП «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація») 2-го та 3-го року навчання у 3-5 семестрах. Інформативний зміст навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва» складається з 35 тем. На вивчення навчальної дисципліни відводиться **480 год.** (225 год. аудиторної роботи (115 лекційних і 110 семінарських і 255 год. самостійної роботи) для студентів денної форми навчання /16 кредитів ECTS.

IV семестр

Змістовий модуль 3. Ренесансні принципи в українській архітектурі та образотворчому мистецтві

Тема 12. Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.

Тема 13. Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.

Тема 14. Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.

Тема 15. Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.

Змістовий модуль 4. Архітектура та образотворче мистецтво др. пол. XVII – поч. XVIII ст.

Тема 16. Феномен українського бароко.

Тема 17. Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.

Тема 18. Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – поч. XVIII ст.

Тема 19. Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII –поч. XVIII ст.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, семінарських (практичних) та контрольних занять. Самостійна робота студента спрямована на завершення семінарських завдань. Зміст самостійної роботи складає пошук додаткової інформації та її аналіз, підготовка усних доповідей за семінарськими темами дисципліни.

Система оцінювання має накопичувальний характер, а саме отримання певного балу за кожну тему дисципліни (семінар, контрольна).

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит. Для складання іспиту необхідним є пройти проміжний

контроль у формі поточної перевірки процесу самостійної роботи, а також виконання контрольних робіт. Накопичувальний мінімальний бал складає 40.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 95–100	задовільно	64–74	D
			A 90–94		60–63	E
			незадовільно	35–59	FX	
добре	82–89	B		незадовільно	0–34	F
	75–81	C		(повторне проходження)		

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Роботи, які здаються з порушенням терміном здачі без поважних причин та попередження викладача, оцінюються на нижчу оцінку. Письмові творчі роботи повинні виконуватись студентом самостійно. Заборонене списування під час виконання письмових робіт та іспиту.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час проміжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему і складає її під час іспиту, отримуючи не більше 50% балів від максимальних за цю частину.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

<https://drive.google.com/drive/folders/1rx4lMRGOJdPhYbl-Y6EUcKCRd9jEeUc5>

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять студентам необхідно вимкнути звук на мобільних телефонах. За необхідності студент має спитати дозволу вийти з аудиторії (окрім іспиту).

У разі форс-мажорних обставин можливе перенесення заняття на інший вільний день за попередньою домовленістю обох сторін.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

- студент повинен виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- у разі неможливості з поважних причин відвідати заняття проінформувати викладача;
- якщо студент пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її та у день консультації відповісти тезово на ключові питання з теми;
- студент повинен брати участь у семінарах та практичних заняттях, виконати тестовий контроль та інші роботи, що визначені робочим планом навчальної дисципліни;
- обов'язком є присутність студента на проміжному контролі та іспиті.

РОЗКЛАД КУРСУ

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль
1 тиждень	12	лекція	Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.	2	
	12	семінар	Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика	2	Обговорення матеріалу
2 тиждень	12	лекція	Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.	2	
	12	семінар	Ренесансна архітектура на українських землях. Архітектурно-декоративна пластика.	2	Доповідь на обрану тему
3 тиждень	13	лекція	Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.	2	
		семінар	Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.	2	Тезові відповіді на запитання
4 тиждень	13	лекція	Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.	2	

	13	семінар	Становлення жанрів в образотворчому мистецтві поч. XVII ст. та розвиток графіки.	2	Тест з теми 13
5 тиждень	14	лекція	Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.	2	
	14	семінар	Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.	2	Тест з теми 14
6 тиждень	14	лекція	Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.	2	
	14	семінар	Розвиток ікономалярства та іконостасу XVI – перш. пол. XVII ст.	2	Доповідь на обрану тему
7 тиждень	15	лекція	Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.	2	
	15	семінар	Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.	2	Обговорення вивченого матеріалу
8 тиждень	15-16	лекція	Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика. Феномен українського бароко.	2	
	15	семінар	Монументальне малярство, статуарна та релігійна пластика.	2	Тезові відповіді на запитання. Обговорення вивченого матеріалу
9 тиждень	16	лекція	Феномен українського бароко.	2	
	16	семінар	Феномен українського бароко.	2	Тест з теми 16
10 тиждень	17	лекція	Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.	2	

	17	семінар	Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.	2	Тезові відповіді на запитання
11 тиждень	17	лекція	Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.	2	
	17	семінар	Архітектура дерев'яних та мурованих споруд.	1	Доповідь на обрану тему
12 тиждень	18	лекція	Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – поч. XVIII ст.	2	
	18	семінар	Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – поч. XVIII ст.	2	Тезові відповіді на запитання
13 тиждень	18	лекція	Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – поч. XVIII ст.	1	
	18	семінар	Розвиток стінопису, ікони та іконостасу в XVII – поч. XVIII ст.	2	Тест з теми 18
14 тиждень	19	лекція	Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII –поч. XVIII ст.	2	
	19	семінар	Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII –поч. XVIII ст.	2	Аналіз твору мистецтва
15 тиждень	19	лекція	Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII –поч. XVIII ст.	2	
	19	семінар	Розвиток жанрів образотворчого мистецтва XVII –поч. XVIII ст.	2	Загальна контрольна робота

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
12	Обговорення матеріалу	2
12	Доповідь на обрану тему	10
13	Тезові відповіді на запитання	2

13	Тест з теми 13	8
14	Тест з теми 14	2
14	Доповідь на обрану тему	10
15	Обговорення вивченого матеріалу	2
15	Тезові відповіді на запитання. Обговорення вивченого матеріалу	4
16	Тест з теми 16	5
17	Тезові відповіді на запитання	2
17	Доповідь на обрану тему	8
18	Тезові відповіді на запитання	2
18	Тест з теми 18	6
19	Аналіз твору мистецтва	5
19	Загальна контрольна робота	12
	Іспит	20
	Всього балів	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали		Критерії оцінювання
	0-100	
A+	95-100	Студент в повному обсязі опанував теоретичний матеріал з тем, надав додаткові матеріали та приклади за темою/темами. На семінарських заняттях чітко та змістовно відповідав на запитання та на додаткові питання. Своєчасно та на відмінно виконав усі тестові завдання з тем. Брав активну участь в обговореннях вивченого матеріалу. На відмінно написав підсумкову контрольну роботу.
A	90-94	Студент в повному обсязі опанував теоретичний матеріал з тем, надав додаткові матеріали та приклади за темою/темами. На семінарських заняттях чітко та змістовно відповідав на запитання та на додаткові питання. Своєчасно та на відмінно

		виконав усі тестові завдання з тем, допустив 1-3 негрубих помилки. Брав активну участь в обговореннях вивченого матеріалу. На відмінно написав підсумкову контрольну роботу.
B	82-89	Студент в повному обсязі опанував теоретичний матеріал з тем. На семінарських заняттях чітко відповідав на запитання та на додаткові питання, але допускався деяких неточностей. Своєчасно та на достатньому рівні виконав усі тестові завдання з тем, допустив до 5 негрубих помилок. Брав активну участь в обговореннях вивченого матеріалу. На достатньому рівні написав підсумкову контрольну роботу.
C	75-81	Студент в не повному обсязі опанував теоретичний матеріал з тем. На семінарських заняттях відповідав на запитання, але допускався деяких неточностей та не відповідав на додаткові запитання. З затримкою та/або на задовільному рівні виконав тестові завдання з тем, допустив багато помилок. Брав посередню участь в обговореннях вивченого матеріалу. На задовільному рівні написав підсумкову контрольну роботу.
D	64-74	Студент в достатньому обсязі опанував теоретичний матеріал. Завдання рубіжного контролю (тести) виконувались не своєчасно та/або на низькому рівні. Під час семінарських занять були значні труднощі з відповідями на запитання. На задовільному рівні написав підсумкову контрольну роботу, допускаючи багато грубих помилок та неточностей.
E	60-63	Студент в малому обсязі опанував теоретичний матеріал. Завдання рубіжного контролю виконувались не своєчасно та/або на низькому рівні з допущенням грубих помилок. Під час семінарських занять не було відповідей на запитання та на низькому рівні написана підсумкова контрольна робота.
FX	35-59	Студент в малому обсязі опанував теоретичний матеріал з тем. Завдання рубіжного контролю виконані не в повному обсязі та на низькому рівні. Під час семінарських занять не було відповідей на запитання. Підсумкова контрольна робота не виконана.
F	0-34	Повний пропуск рубіжного контролю та невиконання завдань (обов'язкове повторне вивчення дисципліни)

Оцінюванню підлягають завдання семінарських занять та виконання контрольних робіт. У результаті виставляється загальна оцінка з кожної теми.

Оцінка за семінарські заняття (доповідь) варіюється і може складати від 0 до 8 балів. Тезові відповіді на запитання оцінюються у 2 бали. Тестовий контроль варіюється і може складати від 5 до 10 балів в залежності від складності тестового завдання. Загальна максимальна кількість за один модуль – 40 балів. У випадку, коли завдання до семінарських занять виконуються несвоєчасно без поважної на те причини, максимальна оцінка за тему знижується.

В оцінці теоретичних знань студентів враховуються такі моменти: достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна); ґрунтовність обізнаності з основними поняттями, принципами, законами, правилами; зрозумілість основного завдання запитання; логічність викладу матеріалу; обґрунтованість основних положень власних міркувань; уміння інтегрувати та диференціювати знання.

Оцінка за підсумкову контрольну роботу складає 12 балів. Вона є обов'язковою до виконання. В оцінці виконання завдання враховується здатність студента: усвідомлювати вимогу завдань; перекладати їх на мову наукових понять; застосувати принципи, закономірності, правила для вирішення конкретних завдань; логічно і аргументовано викладати суть власних суджень і рішень.

Максимальна оцінка за іспит складає 20 балів. Максимальна оцінка за дисципліну складає 100 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII століть. К.: Мистецтво, 1981. 159 с.
2. Драган М. Українська декоративна різьба XVI – XVII ст. К., 1970.
3. Драган М. Українські деревляні церкви: Генеза і розвій форм. 450 с., іл.. Львів, 1937, Х.: Видавництво Савчук О., 2014.
4. Жаботюк А.А. Український живопис доби Середньовіччя. Київ-Одеса. Головне вид-во видавничого об'єднання «Вища школа». 1978. 199 с.
5. Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерні. К.: Наукова думка, 1982. 286 с., іл..
6. Жолтовський П.М. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII століть. К.: Наукова думка, 1988. 159 с., іл.,
7. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. К.: Наукова думка, 1983. 179 с., іл.
8. Запаско Я.П., Мацюк О.Я. Львівські стародруки. Л.: Каменярь, 1983. 175 с., іл.
9. Історія української культури / Заг. ред. І. Крип'якевича. К., 1994.
10. Історія українського мистецтва. У 5-и т. / НАН України ім. М.Т. Рильського; голов. Ред.. Г. Скрипник. Т.т. 1–5. 2001 –2007.

11. Косів Р. Риботицький осередок церковного мистецтва 1670 – 1760 років. Львів: НМЛ ім. А. Шептицького, 2019. 528 с., іл.
12. Косів Р. Українська іконографія Богородиці: посібник для студентів закладів вищої освіти мистецького спрямування. Львів : Львівська національна академія мистецтв, 2021. 112 с.
13. Крвавич Д. П., Овсійчк В.А., Черепанова С.О. Українське мистецтво. У 3 кн. – Львів, 2005. Кн. 1 – 2.
14. Логвин Г.Н. З глибин: Давня українська мініатюра XI – XVIII століть. К.: Дніпро, 1974. 188 с., іл.
15. Нариси з історії образотворчого мистецтва України/ Ін-т проблем сучасного мистецтва. У 2 кн. К.: Інтертехнологія, 2006, кн. 1 – 2.
16. Паньок Т. Слобожанська ікона XVII – початку XIX століття. Х.; Іванова, 2008. 279 с. іл.
17. Степовик Д. Історія української ікони X-XX століть // К. : Либідь, 1996. 440 с.
18. Сорочинський іконостас : Альбом / Автори: І. Дорофієнко, Л. Міляєва, О. Рутковська. К.: Родовід, 2010. 168 с., іл.
19. Таранушенко С. Дерев'яна монументальна архітектура Лівобережної України. Повна редакція / переднє слово С.І.Білокінь; наук.ред., додатки В.В.Вечерський; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2014. 896 с.
20. Таранушенко С. Знищені шедеври української дерев'яної сакральної архітектури / передмова В.В.Вечерський; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2021. 224 с.
21. Таранушенко С. Наукова спадщина. Харківський період. Дослідження 1918-1932 рр. / переднє слово С.І.Білокінь; упоряд. О.О.Савчук. Харків: Видавець Олександр Савчук, 2011. 692 с.
22. Українське мистецтво XV – XX століть / Упоряд. В. Лозинський. Київ: Оранта, 2007. 150 с.
23. Український іконопис XII – XIX ст.: з колекції НХМУ: Альбом / Авт. вступ. ст. Л. Членова. Хм.: Галерея, К.: Артанія Нова, 2005. 256 с., іл.

Додаткова:

1. Білецький П. Козак Мамай. Українська народна картина. Л., 1960

2. Гах Ірина. Настінні розписи Юліяна Будманюка у храмі Василіянського монастиря в Жовкві. *Галицька брама*. 1999. Ч. 1–2. С.8–9.
3. Демків Р. Особливості поширення гуманістичних та ренесансних ідей в українському мистецтві XVII ст. “*HUMANITIES & SOCIAL SCIENCES 2009*” (HSS-2009), 2009. С. 38-41.
4. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні // К. : Видво Соломії Павличко «Основи», 2000. 472 с.
5. Нельговський Ю.П. Українське мистецтво від найдавніших часів до початку XX ст. / Ю.П.Нельговський. К.: «Радянська школа», 1978. 136с.
6. Приймач М. Церковний живопис Закарпаття. Ужгород: Всеукр. держ. Вид-во «Карпати», 2017. 247 с., іл.
7. Сорочинський іконостас: Альбом / Автори: І. Дорофієнко, Л. Міляєва, О. Рутковська. Київ: Родовід, 2010. 168 с., іл.
8. Степовик Д.В. Леонтій Тарасевич і українське мистецтво бароко. К.: Наукова думка, 1986. 207 с.
9. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України : історичний нарис / Ф. С. Уманцев. К. : Либідь, 2002. 328 с.
10. Чобіт Д. Підгірці: історико-архітектурпа перлина України. Броди: Просвіта. 2009. 64 с., іл.

Інтернет-ресурси:

11. Бібліотека текстів з історії української культури, першоджерела з історії української літератури та мови, історії України. URL: <http://izbornyk.org.ua/>
12. Бібліотека «Культура України».URL: <http://elib.nplu.org/>
13. Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України. URL: <http://mari.kiev.ua/>
14. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М.Т. Рильського НАНУ. URL: <http://etnolog.org.ua/>
15. Історія України. URL: <http://history.franko.lviv.ua/>
16. Культурологічна бібліотека. URL: http://kultura.ho.ua/books_ku.html
17. Сайт «Культура України». URL: <http://k-ua.net/>